Arvoisa pj, valtuutetut ja muut läsnäolijat

Vanhusneuvosto on kunnan lakisääteinen vaikuttamistoimielin. Meillä on oma budjetti toiminnoillemme, mutta kokouksissamme emme asioiden käsittelyssä mene raha edellä, vaan pyrimme vaikuttamaan ikäihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviin asioihin. Siis normaaleihin arjen asioihin. Vaikuttamiseen liittyy vahvasti se, että pääsemme kunnassa esille tuleviin asioihin vaikuttamaan **ajoissa ja oikean aikaisesti**, jotta vaikuttamisella olisi myös jotain merkitystä ikäihmisten asioihin liittyvissä asioissa. Vaikka emme puhu, kuten sanoin rahasta, niin toimilla, mihin kiinnitämme huomiomme ja mitä teemme, on monesti hyvinkin suuria taloudellisia merkityksiä, kun niitä ajattelee kauaskantoisesti. Siksi edelleenkin pyydän teitä huomioimaan, että me ikäihmiset tarvitsemme kunnan palveluita siinä missä meitä nuoremmatkin. Me emme ole vain sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjiä, vaan elämme aivan tavallista arkea muiden kanssa.

Ikääntyneiden panos yhteiskuntaan on suuri läheisavun antajina, yhteiskunnallisina vaikuttajina ja vapaaehtoistoimijoina. Tämä tulee **tunnistaa entistä paremmin päätöksenteossa**.

Vanhusasiavaltuutettu on korostanut iäkkäiden **elämänkokemuksen ja osaamisen huomioimista yhteiskunnassa**. Moni ikääntynyt käy edelleen ansiotöissä tai toimii yrittäjänä, mittava joukko auttaa läheisiään ja toimii erilaisissa vapaaehtois- ja vaikuttamistehtävissä. Iäkkäiden panokset yhteiskunnassa ovat suuret.

Vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen kannalta on tärkeää, että vanhusneuvostojen edustajilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus ikääntyneiden ihmisten aseman ja oikeuksien kannalta keskeisissä toimielimissä, kuten lautakunnissa tai valtuuston kokouksissa. Lakisääteiset vanhusneuvostot kunnissa ja hyvinvointialueilla voivat tuoda valmisteluun ja päätöksentekoon tärkeää ja ajankohtaista tietoa ikääntyneistä ihmisistä ja heidän tilanteestaan.

Luin vanhusasiavaltuutetun kertomusta vuodelta 2025

Poimin sieltä muutamia kohtia, joita myös Laukaan vanhusneuvostossa on keskusteltu.

Julkisen liikenteen ja asiointipalveluiden vähyys tai puuttuminen. Yhdenvertaisuusnäkökulmasta.

Laukaan keskustan ulkopuolella asuvien asukkaiden liikkumismahdollisuudet julkisen liikenteen puuttumisen vuoksi vaikeuttaa heidän osallistumistaan täyspainoisesti yhteiskunnan tarjoamien palveluiden piiriin. Tuorein esimerkki oli ja on korona- ja influenssarokotuksen saaminen iäkkäillä, jotka eivät vielä ole hoivapalveluiden tai kotihoidon piirissä. Heidän oli tultava Laukaan terveyskeskukseen rokotuksen saamiseksi.

Mitä iäkkäämpi ihminen, sitä todennäköisemmin hänellä ei ole enää ajokorttia, ja digitaitojenkin puutteesta johtuen on hankala uusia ajokorttia, eli päästä yksityislääkäriin ajokorttiasioissa. Näin ollen he tarvitsevat yleensä muiden apua omien asioittensa hoitamiseen.

Digitaitojen puutteet

Kunnissa on vapaaehtoisia digiopastajia, mutta pitää ottaa huomioon, miten hyvin ikääntynyt omaksuu tai muistaa annetut ohjeet ja opastukset. Siksi on tärkeää huomioida viestinnässä myös muut kuin digiversiot. Aina pitää olla mahdollisuus asioida esim. paperisilla lomakkeilla tai puhelimitse tai kasvokkain.

Harmittavasti myös uutiset päättyvät usein ”lisätietoa yle.fi:ssä”. Niinpä…. kun ei ole sitä älykännykkää, niin tiedonsaanti vaikeutuu.

Asuminen ja lähiympäristö ja turvallisuus

Vanhusväestön määrä kasvaa nopeammin kuin uudis- tai korjausrakentaminen edistyy. Siksi kunnissa olisi tärkeää pitää huolta siitä, että esteettömiä ja turvallisia asuntoja on riittävästi. Myös yhteisöllisen asumismuodon mahdollisuudet on otettava huomioon.

Ympäristön rakentamisessa ja kunnossapidossa myös muistutus ikääntyneiden mahdollisuudesta liikkua turvallisesti ja eri apuvälineitä käyttäen. Liikunta on erittäin tärkeä terveyden säilymisen kannalta. Nyt kannattaa kokeilla, miten rollaattori kulkee 6 cm lumessa. Teiden kunnossapito on äärimmäisen tärkeää etenkin kaatumisen ehkäisyn toimenpiteenä. Lonkkamurtumista tms. puhuttaessa ei enää puhuta pienistä rahoista, puhumattakaan kivuista säryistä ja muista tukitoimista. Siispä hiekoitukset kuntoon ja lumivallit pois rollaattori- ja kävelyreiteiltä.

Hyvinvointi, liikunta ja kulttuuri

Vanhusneuvosto on ottanut aiemmin kantaa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden saatavuuteen ja toivomus on ollut, että hinnat eivät tulisi esteiksi näihin osallistumisiin. Tutkitusti kulttuurin vaikutus edistää hyvinvointia, liikkuminen on hyvä terveyden kannalta ja kerhot ym. tapahtumat lisäävät sosiaalisen kanssakäymisen kautta hyvinvointia ja osallisuutta.

Vanhusneuvostot tekevät tärkeää alueellista vaikuttamistyötä ja niiden todelliset vaikuttamismahdollisuudet tulee turvata.